JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
27 päivänä toukokuuta 1997 *

Sisällys

A Johdanto ..... I - 1723

B Oikeudellinen arviointi ..... I - 1730

I Alustava huomautus ..... I - 1730

II Valtiontukia koskevat yhteisön oikeusnormit ..... I - 1731

III Riidanalaisen komission päätöksen oikeudellinen luonne ..... I - 1733

IV EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisen perusteluvelvollisuuden rikkominen ..... I - 1738

1. Perusteluvelvollisuuden ulottuvuus ..... I - 1738

1) Hallintohenkilöstön siirtäminen ..... I - 1741

2) Tilojen luovuttaminen ..... I - 1742

3) Ajoneuvojen huolto ..... I - 1743

4) 15 000 000 FRF:n suuruinen ennakkolaina ..... I - 1744

5) Postin Sécuripostille maksamat hinnat ..... I - 1744

2. Prosessuaalisia näkökohtia ..... I - 1746

V Muuta ..... I - 1750

VI Yhteenveto ..... I - 1751

C Ratkaisuehdotus ..... I - 1751

A Johdanto

1. Esillä olevan oikeudenkäynnin kohteena on Euroopan yhteisöjen komission muutoksenhaku Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 28.9.1995 asiassa T-95/94 [1] antamasta tuomiosta. Tällä tuomiolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi komission 31.12.1993 tekemän päätöksen, joka koski tukia, joita Ranskan

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — Chambre syndicale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval) ja Brink's France SARL v. Euroopan yhteisöjen komissio (Kok. 1995, s. II-2651).

postin (jäljempänä posti) väitettiin myöntäneen sen yhteydessä toimivalle yritykselle.

2. Asiaan liittyvät tosiseikat, jotka olivat tämän päätöksen perustana, kuvataan valituksenalaisessa tuomiossa seuraavasti:

["1] Vuoteen 1987 asti Ranskan posti (jäljempänä posti) huolehti sisäisten yksiköittensä avulla varojensa ja omaisuutensa kuljetuksesta. Vuonna 1986 posti päätti hoitaa osan näistä toiminnoista kaupallisten yhtiöiden välityksellä. Tämän vuoksi perustettiin 16.12.1986 Société holding des filiales de la poste (jäljempänä Sofipost), josta Ranskan valtio omistaa 99 prosenttia.

[2] Sofipost perusti 16.4.1987 Sécuripost SA:n (jäljempänä Sécuripost), josta se omistaa 99,92 prosenttia. Tämän yhtiön tarkoituksena on varojen turvattu kuljetus, vartiointi ja suojelu samoin kuin valvonta. Posti siirsi Sécuripostiin yli 220 työntekijää.

[3] Posti antoi Sécuripostille 28.9.1987 tehdyllä yksityisellä sopimuksella tehtäväksi edellä täsmennetyt toiminnot, joista se oli itse huolehtinut aikaisemmin. Sécuripostin piti siten laajentaa asiakaskuntaansa ja toimintojaan.

[4] Posti- ja televiestinnästä vastaavan viranomaisen ja Sécuripostin välillä tehtiin 30.9.1987 puitesopimus.

[5] Vuoden 1987 lopussa Sofipost myönsi Sécuripostille 5 000 000 Ranskan frangin (FRF) suuruisen lainan. Tämä laina liitettiin osaksi pääomaa vuoden 1988 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

[6] Sofipost korotti 1.1.1988 Sécuripostin pääomaa; pääoman korotus muodostui postin tytäryhtiölle siirretyn, varojen kuljetuksesta vastaavan toiminnanhaaran osuudesta, jonka nettoarvoksi arvioitiin 19 225 000 FRF, ja 9 775 000 FRF suuruisesta käteisestä rahaosuudesta.

[7] Vuoden 1989 kuluessa Sofipost myönsi Sécuripostille toisen, 15 000 000 FRF suuruisen ennakkolainan, joka myönnettiin pankin peruskorolla puolella prosenttiyksiköllä korotettuna." [2]

3. Useat ranskalaiset yritykset ja niiden muodostamat yhteenliittymät esittivät komissiolle 4.9.1989 kaksi vaatimusta menettelyn aloittamiseksi toisaalta EY:n perustamissopimuksen 85, 86 ja 90 artiklaan sekä

2 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 1—7 kohta.

toisaalta 92 ja 93 artiklaan perustuen. Myös Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval) ja Brink's France SARL (jäljempänä yhdistettynä kantajat) esittivät nämä vaatimukset.

4. Esillä oleva oikeudenkäynti koskee ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklaan perustuvaa vaatimusta.

5. Komissio kehotti 14.3.1990 Ranskan hallitusta ottamaan kantaa tähän kanteluun. Ranskan hallitus vastasi 3.5.1990 päivätyllä kirjeellä.

6. Komissio ilmoitti 28.6.1991 kantelijoille, että heidän kantelunsa "[herätti] useita tärkeitä periaatteellisia kysymyksiä, jotka vaativat komission asianomaisten yksiköiden tekemää perusteellista tutkimista."

7. Komissio ilmoitti 9.10.1991 vielä kantelijoille, että heidän esittämänsä asiakirja-aineisto "[näytti] erityisen monimutkaiselta, minkä vuoksi lukuisat tekniset kokeet olivat tarpeen sekä kantelijoiden että ranskalaisten viranomaisten esittämän runsaan aineiston osalta — —. Se, ettei asian tutkimista [ollut] saatu päätökseen [komission] kirjeessä 28.6.1991 esitetyssä määräajassa, [johtui] asiakirja-aineiston monimutkaisuudesta ja tästä johtuvasta tarpeesta saada aikaan sellainen päätös, jossa olisi otettu huomioon kaikkien osapuolten edut." [3]

8. Komissio totesi 5.2.1992 tekemässään päätöksessä, että "vaikka Sécuripost [oli] perustamisvaiheessaan ja markkinoille sijoittautuessaan varmuudella saanut emoyhtiöltä ja valtiolta tukea, ei [voitu] tulla siihen johtopäätökseen, että kyseessä olisi ollut perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan täsmällisen sanamuodon mukainen valtiontuki." Komissio viittasi lisäksi erityisesti siihen, "että Ranskan hallitus [oli] osoittanut vääriksi ne olosuhteet, jotka ensi näkemältä [vaikuttivat] 92 artiklan 1 kohdan mukaisilta tuilta." [4]

9. Kantelijat nostivat EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla 13.4.1992 kumoamiskanteen tätä päätöstä vastaan. Kanne jäi vaille kohdetta komission peruutettua 5.2.1992 tekemänsä päätöksen 22.6.1992.

3 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 9— 12 kohta.

4 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 13 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio "hylkäsi päätöksellään — — kantajien [kantelun]" (mainitussa paikassa).

10. Kantelijat täydensivät 24.7.1992 kanteluaan, jonka ne olivat tehneet komissiolle.

11. Komissio ilmoitti 21.1.1993 kantelijoille, että se oli kirjannut Ranskan hallituksen Sécuripostia koskevat toimenpiteet numerolla NN 5/93 ilmoittamatta jätettyjä tukia koskevaan rekisteriin.

12. Ranskan hallitus valtuutti 26.3.1993 Sofipostin yksityistämään Sécuripostin omaisuuden. Tämän johdosta kantelijat täydensivät 22.4.1993 kanteluaan edelleen. Komissio ilmoitti kantelijoille 5.5.1993, että se oli päättänyt jakaa asian tutkimisen kahteen osaan, joista toinen osa koski yksityistämistä edeltävää vaihetta ja toinen yksityistämisen jälkeistä vaihetta.

13. Kantelijat vaativat 11.10.1993 perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla komissiota tekemään päätöksen kantelijoiden 4.9.1989 tekemästä kantelusta. [5]

14. Komissio lähetti 31.12.1993 kilpailuasioista vastaavan virkamiehensä välityksellä Ranskan hallitukselle lyhyen kirjeen, jossa se ilmoitti tälle päättäneensä lopettaa mainitun kantelun johdosta suoritetun tutkimuksen, koska sen käytettävissä olevien tietojen perusteella voitiin päätellä, ettei kyseessä ollut perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukainen valtiontuki. Se korosti kuitenkin, ettei sen päätös ulottunut koskemaan vuodesta 1992 lähtien toteutettuja Sécuripostin yksityistämiseen liittyviä toimenpiteitä. [6]

15. Komissio lähetti samana päivänä, yhä kilpailuasioista vastaavan virkamiehensä välityksellä, kantelijoille yksityiskohtaisen kirjeen vastauksena näiden esittämiin näkökohtiin; komissio selvitti, ettei sen suorittaman tutkimuksen perusteella voitu todeta, että esillä olevassa asiassa olisi ollut kyse perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisesta valtiontuesta. Nämä kantelijoiden esittämät väitteet oli siten hylättävä. Komissio oli siksi päättänyt lopettaa kantelun johdosta suoritetun tutkimuksen. Samalla se korosti kuitenkin, ettei tämä päätös ulottunut koskemaan vuodesta 1992 lähtien Sécuripostin yksityistämiseen liittyviä toimenpiteitä. [7]

16. Kantelijat nostivat tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa ne vaativat, että ensimmäisen

5 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 14—21 kohta.

6 — Lisäksi komissio viittasi siihen, että EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan ja 86 artiklan rikkomista koskevaa kantelua tutkittiin edelleen.

7 — Komissio teki lisäksi myös tässä kirjeessä selväksi, ettei tämä päätös vaikuttanut EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan ja 86 artiklan rikkomista koskevaan kantelun.

oikeusasteen tuomioistuin "kumoaa 31.12.1993 tehdyn komission päätöksen kaikkine oikeusvaikutuksineen". [8]

17. Kantelijat vetosivat kanteensa tueksi neljään kanneperusteeseen:

Ensimmäinen perustui perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan rikkomiseen, koska komissio oli päättänyt virheellisesti, ottaen huomioon tähän asiaan liittyvät olosuhteet, ettei se aloittanut tämän määräyksen mukaista menettelyä. Toinen kanneperuste perustui siihen, että kantelijoiden puolustautumisoikeuksia oli rikottu siltä osin kuin komissio oli ottanut huomioon kantelijoille kielteisessä päätöksessään sellaisia asiakirjoja, muun muassa Ranskan hallituksen huomautukset, joita ei ollut annettu kantajille tiedoksi. Kolmas kanneperuste perustui EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomiseen, siltä osin kuin komissio oli laiminlyönyt vastata riidanalaisessa päätöksessä kantelijoiden kantelussaan tekemiin tukia koskeviin väitteisiin; nämä väitteet liittyivät (1) postin virkamiesten siirtämiseen Sécuripostiin, (2) postin tilojen luovuttamiseen viimeksi mainitun käyttöön, (3) polttoaineen toimittamiseen ja ajoneuvojen huoltoon erityisen edullisin ehdoin ja (4) siihen, että Sofipost myönsi Sécuripostille 15 000 000 FRF:n suuruisen lainan erityisen alhaisella korolla. Neljäs kanneperuste perustui ilmeisiin arviointivirheisiin, jotka koskivat sitä, miten riidanalaisessa päätöksessä oli (1) käsitelty Sécuripostin osakepääoman korottamista 9 775 000 FRF:lla, (2) postin Sécuripostille myöntämiä ennakkolainoja ja (3) postin Sécuripostille suorittamien hintojen ja asettamien vakuuksien suhteen noudattamaa epätavallista käytäntöä. [9]

18. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi oikeudenkäyntiasiakirjoihin perehdyttyään, että sen oli syytä keskittää asian tarkastelu kolmanteen ja neljänteen kanneperusteeseen, jotka koskivat perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista ja ilmeistä arviointivirhettä ja joita oli tarkasteltava yhdessä. [10]

19. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lähti tällöin siitä, että riidanalaisessa oikeustoimessa oli kyse päätöksestä, "jossa [komissio] hylkäsi kantajien vaatimuksen sen toteamiseksi, että Ranskan tasavalta oli rikkonut perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklaa myöntämällä Sécuripostille tukia." [11]

20. Arvioidessaan perusteluvelvollisuuden laajuutta EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi siihen, että laillisuusvalvonnalla ei esillä olevassa tapauksessa "valvota ilmeistä arviointivirhettä, kuten tehdään komission yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvien valtiontuiksi jo luokiteltujen kansallisten toimenpiteiden osalta — —, vaan se on

8 — Kanteessa esitetyt vaatimukset on todettu näin valituksenalaisessa tuomiossa, joka on mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 28 kohta.

9 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 31 kohta. Olen lisännyt sulkeissa olevat numerot tekstin havainnollisuuden lisäämiseksi.

10 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 32 kohta.

11 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 22 kohta. Tämä vastaa lähes kirjaimellisesti tuomion sisällön 1 kohdassa käytettyä muotoilua.

perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisen valtiontuen käsitteen tulkinnan ja soveltamisen valvontaa, jota komissio käyttää ratkaistakseen, onko kantajien esittämiä kansallisia toimenpiteitä pidettävä valtiontukina." [12]

21. Tässä tulkinnassa tuli tuoda esiin myös päätöksen asiayhteys. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tältä osin neljä seikkaa. Komissiolta oli ensinnäkin kulunut yli 51 kuukautta sille 4.9.1989 toimitetun kantelun käsittelyyn. Tänä ajanjaksona se oli tehnyt kaksi päätöstä (5.2.1992 tehty päätös ja kanteen kohteena ollut päätös), joiden välillä oli kulunut yli 22 kuukautta. Toiseksi komissio oli kantelijoiden kanssa käymässään kirjeenvaihdossa todennut, että heidän kantelussaan oli useita tärkeitä periaatteellisia kysymyksiä, jotka vaativat tarkempaa tutkimista. Kolmanneksi oli todettavissa, että komissio oli kantelijoiden nostaman kumoamiskanteen vuoksi peruuttanut ensimmäisen, 5.2.1992 tekemänsä päätöksen, vaikka kanteessa oli ainoastaan toistettu jo esitetyt väitteet ilman uusien väitteiden esittämistä. Lopuksi oli huomattava, että komissio oli merkinnyt kanteluun liittyvät toimet ilmoittamatta jätettyjen tukien luetteloon. Komissio oli lisäksi huomauttanut Ranskan hallitukselle 31.12.1993 lähettämässään kirjeessä, ettei mistään Sécuripostia koskevasta toimesta ollut tehty perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaista ennakkoilmoitusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että "edellä olevien näkemysten perusteella [oli] syytä selvittää, [voitiinko] käsiteltävänä olevassa asiassa riidanalaisten perusteluiden perusteella todeta, että kantajien esittämät toimet eivät [olleet] perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisia valtiontukia." [13]

22. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että mitä tuli (1) postin siirtämään hallintohenkilöstöön, komissio ei ollut päätöksessään millään tavalla tutkinut sitä kantelijoiden väitettä erityisestä edusta, jota muodostui siitä, että nämä työntekijät tarvittaessa voitiin siirtää takaisin alkuperäisiin virastoihinsa ilman, että Sécuripostin tarvitsi maksaa minkäänlaista korvausta irtisanomisesta. Komissio oli sitäpaitsi todennut, ettei Sécuripost maksanut näiden työntekijöiden osalta lainkaan maksuja työttömyysvakuutuskassoihin, ilmoittamatta niitä syitä, joiden vuoksi sen mukaan oli katsottava, että kyseessä ei ollut valtiontuki. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan tämä oli vastoin EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa. [14]

23. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että mitä tuli (2) toimipaikkojen luovutukseen Sécuripostin käyttöön, komissio oli tyytynyt toteamaan, ettei tämä ollut — kuten kantelussa oli väitetty — tapahtunut vastikkeetta, vaan että Sécuripost oli velvollinen maksamaan vuokraa. Komissio ei kuitenkaan ollut selvittänyt vuokran tasoa eikä verrannut sitä vuokriin, jotka kilpailevien yritysten oli vastaavanlaisessa tilanteessa maksettava. Ensimmäisen oikeusasteen tuo-

12 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 54 kohta.

13 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 55— 60 kohta.

14 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 62— 63 kohta.

mioistuimen mukaan perustelut olivat tämän osalta puutteellisia. Lisäksi se totesi, että jos komissio päättää hylätä kantelun ilman, että kantelijalle annetaan tilaisuus ennen lopullisen päätöksen tekemistä ilmaista kantansa tutkimisen kuluessa tietoonsa saamistaan seikoista, komissiolla on velvollisuus "viran puolesta tutkia ne väitteet, jotka [kantelija] olisi tehnyt, jos se olisi voinut ottaa huomioon nämä seikat." Tästä seurasi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan päätöksen perustelut olivat myös tältä osin puutteelliset. [15]

24. (3) Polttoaineen toimittamisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio oli päätöksessään hyväksynyt Ranskan hallituksen toimittamat selvitykset "täysin perustellusti". Päätöksen perustelut Sécuripostin ajoneuvojen huollon osalta olivat sen mukaan sitä vastoin riittämättömät, sillä komissio oli tyytynyt viittaamaan käytettyyn laskutusjärjestelmään tutkimatta, "[osoittivatko] perityt hinnat valtiontuen olemassaolon vaiko eivät". [16]

25. (4) Sofipostin Sécuripostille myöntämien lainojen osalta komissio oli "perustellusti" hyväksynyt Ranskan hallituksen esittämät selvitykset 5 000 000 FRF:n lainasta. [17] 15 000 000 FRF:n ennakon osalta annetut perustelut olivat sitä vastoin riittämättömät, sillä komissio oli tyytynyt toteamaan, että siinä oli ollut kyse vastikkeellisesta liiketoimesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sellaisessakin tapauksessa saattoi kuitenkin olla kyseessä tuki. [18]

26. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että kantelijat olivat väittäneet komission tehneen ilmeisen arviointivirheen Sécuripostin postilta perimien hintojen suhteen. Tältä osin komissio oli verratessaan toisiinsa näitä hintoja ja niitä hintoja, joita Sécuripost peri muilta asiakkailta, rajoittunut vuoteen 1993 perustelematta tai täsmentämättä tätä mitenkään. Koska täsmälliset tiedot vastaavista hinnoista vuosilta 1987—1992 puuttuivat, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei sillä ollut riittäviä tietoja voidakseen valvoa sitä, että kanteen kohteena oleva päätös oli perusteltu ja tämän vuoksi sen oli välttämätöntä vedota viran puolesta riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuuteen. [19]

27. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi tämän jälkeen näyttövaikeuksiin, joita kantelijat usein kohtaavat tällaisissa tapauk-

15 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 64—66 kohta.

16 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 67—69 kohta.

17 — Nämä ilmaukset ovat yllättäviä, sillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kuvailemassa kanteessa (tuomio, 31 kohta; vrt. edellä 17 kohta) ei ollut riitautettu komission päätöksen tätä osaa.

18 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 70—72 kohta.

19 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 73—75 kohta.

sissa. Esillä olevan tapauksen kaltaiset olosuhteet "[korostivat] komission perusteluvelvollisuutta". [20]

28. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komission velvollisuus perustella päätöksensä voi "tietyissä olosuhteissa edellyttää [kantelijoiden] kuulemista, mikäli komission on tarpeen tietää näiden kanta asiaa tutkiessaan keräämistään seikoista, voidakseen antaa riittävät oikeudelliset perusteet arvioinnilleen [kantelijan] valtiontueksi katsoman toimenpiteen luonteesta — —. Tällaisissa olosuhteissa tämä velvollisuus ottaa huomioon kaikki tarpeelliset näkemykset on komissiolle kuuluvan, asiakirjojen huolellisen ja puolueettoman tutkimisen varmistamista koskevan velvollisuuden välttämätön laajennus." [21]

29. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tuli tämän harkinnan perusteella siihen lopputulokseen, että kanteen kohteena oleva päätös oli kumottava, "koska päätöksen perusteluissa ei [ollut] perusteltu sellaista ratkaisua, jonka mukaan kantajien esittämät toimet eivät olleet perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisia valtiontukia". [22]

30. Komissio teki tästä tuomiosta valituksen, jossa vaaditaan, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion ja päättää kaikista tähän kumoamiseen liittyvistä oikeudellisista seuraamuksista, ja erityisesti, että se palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle pääasian ratkaisemista varten, sekä velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut. [23] Tätä valitusta tukevat väliintulijoina Alankomaat, Saksa, Espanja ja Ranska (joka jo oikeudenkäynnissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa oli tukenut komission vaatimuksia). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kantajina esiintyneet osapuolet eivät sitä vastoin ole osallistuneet muutoksenhakua koskevaan oikeudenkäyntiin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa.

B Oikeudellinen arviointi

I *Alustava huomautus*

31. Valitusta tutkittaessa on otettava huomioon, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustanut komission päätöksen kumoamisen useaan seikkaan. Valitus voi sen vuoksi menestyä vain, mikäli *kaikki* nämä seikat olisivat oikeudellisesti virheellisiä eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio muiltakaan perusteiltaan osoittautuisi oikeaksi.

20 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 77 kohta.

21 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 78 kohta.

22 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 80 kohta.

23 — Jo tässä voidaan viitata siihen, ettei tämä oikeudenkäyntikuluja koskeva vaatimus ole sopusoinnussa itse pääasiaa koskevan vaatimuksen kanssa. Työjärjestyksen 122 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuin päättää nimittäin muutoksenhakuoikeudenkäynnissä oikeudenkäyntikuluista vain silloin, kun valitus on perusteeton tai kun valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti.

II *Valtiontukia koskevat yhteisön oikeusnormit*

32. Esillä olevan tapauksen ongelmien ymmärtämiseksi on tarpeen ensin lyhyesti kuvailla valtiontukiin sovellettavia EY:n perustamissopimuksen määräyksiä ja erityisesti komission tehtäviä tällä alalla. Yhteisöjen tuomioistuin on tutkinut näitä määräyksiä äskettäin asiassa C-39/94 antamassaan tuomiossa, [24] joka myös koski postia, ja se on todennut seuraavaa:

"[35] Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätään, että 'Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.'

[36] Tämä valtiontukia koskeva periaatteellinen kielto ei ole täydellinen eikä ehdoton, sillä komissiolle on 92 artiklan 3 kohdassa annettu tuen hyväksymistä koskeva laaja harkintavalta, ja se voi poiketa mainitussa 1 kohdassa määrätystä yleisestä kiellosta. Kun näissä tapauksissa määritetään valtiontuen soveltuvuutta tai soveltumattomuutta yhteismarkkinoille, syntyy ongelmia, jotka edellyttävät nopeasti muuttuvien monimutkaisten taloudellisten olosuhteiden ja tosiseikkojen huomioon ottamista ja arviointia (asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307, 15 kohta, ns. Boussac-tuomio).

[37] Tästä syystä perustamissopimuksen 93 artiklassa määrätään sellaisesta erityisestä menettelystä, jonka avulla komissio jatkuvasti seuraa ja valvoo tukia. Niitä uusia tukia varten, joita jäsenvaltioilla on aikomus myöntää, on luotu sellainen edeltävä menettely, jonka noudattamatta jättäminen aiheuttaa sen, ettei tukea voida pitää lainmukaisesti myönnettynä. Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen perusteella tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta on annettava tieto komissiolle, ennen kuin se toteutetaan.

[38] Komissio tutkii suunnitellut tuet alustavasti. Jos tässä tutkimuksessa käy ilmi, että suunnitelma ei sovellu yhteismarkkinoille, komissio aloittaa ilman määräaikaa 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn kontradiktorisen tutkintamenettelyn. Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisestä virkkeestä käy ilmi, että jäsenvaltio ei saa tämän alustavan vaiheen aikana toteuttaa suunniteltua tukea. Jos kontradiktorinen tutkintamenettely aloitetaan, tämä kielto on voimassa siihen saakka, kunnes komissio tekee päätöksen suunnitellun tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (ks. asia C-47/91, Italia v. komissio, tuomio 30.6.1992, Kok. 1992,

24 — Asia C-39/94, Syndicat francais de l'Express international (SFEI) ym. v. La Poste ym., tuomio 11.7.1996 (Kok. 1996, s. I-3547).

s. I-4145, 24 kohta). Jos komissio ei sitä vastoin ole vastannut kahden kuukauden kuluessa tiedon saatuaan, kyseinen jäsenvaltio saa siis toteuttaa tämän suunnitellun tuen ilmoitettuaan siitä komissiolle (asia 120/73, Lorenz, tuomio 11.12.1973, Kok. 1973, s. 1471, 4 kohta)."

33. Komission on aloitettava 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely sekä silloin, kun se ensimmäisen tutkinnan jälkeen pitää tukea perustamissopimuksen vastaisena, että jo silloin, jos se "kohtaa vakavia vaikeuksia arvioidessaan tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Komissio voi pysyttäytyä 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa alustavassa tutkintavaiheessa ja tehdä myönteisen päätöksen tuen soveltuvuudesta ainostaan silloin, kun se voi tämän alustavan tutkinnan jälkeen vakuuttua siitä, että tuki on yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa. Jos komissio on sitä vastoin tässä alustavassa menettelyssä tullut toisenlaiseen tulokseen, tai ei ole kyennyt ratkaisemaan kaikkia tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevaan arviointiin liittyviä vaikeuksia, komissiolla on velvollisuus hankkia kaikki tarpeelliset selvitykset ja aloittaa tätä varten 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely". [25]

34. 93 artiklan 3 kohdan viimeiseen virkkeeseen sisältyvällä kiellolla on välitön oikeusvaikutus. Tämä tarkoittaa, että sellaisen tukitoimenpiteen osalta, joka toteutetaan ilmoittamatta siitä komissiolle, ne, joita asia koskee voivat vedota tähän määräykseen kansallisissa tuomioistuimissa. [26] Kansallisten tuomioistuinten on tällaisessa tapauksessa taattava yksityisille oikeussubjekteille, "että kaikki kansallisen oikeuden mukaiset seuraamukset toteutetaan sekä tukitoimenpiteiden täytäntöönpanoa koskevien toimien pätevyyden osalta että kyseisen määräyksen tai mahdollisten väliaikaisten toimenpiteiden vastaisesti myönnetyn rahallisen tuen takaisin perimisen osalta." [27]

35. Tässä yhteydessä kansallinen tuomioistuin voi joutua tulkitsemaan perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua tuen käsitettä "jotta kansallinen tuomioistuin voisi määrittää, kuuluuko sellainen toimenpide, johon valtio on ryhtynyt ottamatta huomioon 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä alustavaa tutkimismenettelyä, tämän artiklan soveltamisalaan". Kun sen arviointi, soveltuuko tuki yhteismarkkinoille, kuuluu yksinomaan komissiolle — yhteisöjen tuomioistuimen valvonnassa — tämä ei koske sen kysymyksen arviointia, onko ylipäänsä kyse tuesta. Jos kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä sen suhteen, voidaanko kyseiset toimenpiteet määritellä valtiontueksi, se voi pyytää komissiota selventämään asiaa tältä osin. Lisäksi kansallinen tuomioistuin voi tai sillä on velvollisuus esittää perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymys 92 artiklan tulkinnasta. [28]

25 — Asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2487, 29 kohta); vrt. jo asia 84/82, Saksa v. komissio, tuomio 20.3.1984 (Kok. 1984, s. 1451, 13 kohta).

26 — Näin on myös, kun tukitoimenpide tosin on ilmoitettu komissiolle, mutta toteutetaan vielä alustavan tutkintamenettelyn kestäessä tai — mikäli komissio aloittaa muodollisen menettelyn — ennen lopullisen päätöksen antamista.

27 — Asia C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomio 21.11.1991 (Kok. 1991, s. I-5505, 12 kohta).

28 — Ks. asia SFEI ym., mainittu edellä alaviitteessä 24, tuomion 49— 51 kohta.

III *Riidanalaisen komission päätöksen oikeudellinen luonne*

36. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli tuomiossaan — kuten on jo mainittu — riidanalaista oikeustointa päätöksenä, jolla oli hylätty vaatimus sen toteamiseksi, että Ranska oli myöntämällä tukia Sécuripostille rikkonut perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklaa. [29]

37. Sekä komissio että jäsenvaltiot, jotka ovat esiintyneet asiassa väliintulijoina tukeakseen komission vaatimuksia, ovat arvostelleet tätä tulkintaa.

38. Komissio toteaa, että päätös, josta tässä on kyse, sisältyi sen Ranskan tasavallalle 31.12.1993 lähettämään kirjeeseen. Kantelijoille oli samana päivänä heille lähetetyssä kirjeessä ainoastaan tiedotettu päätöksestä. Komissio viittaa julkisasiamies Tesauron asiassa Cook ilmaisemaan näkemykseen, [30] että ainoa päätös, jonka se voi tehdä 93 artiklan mukaisen menettelyn puitteissa, koskee sen arviointia, onko tuki yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa. Komission mukaan erillinen ja erityinen päätös, jolla tuensaajan kilpailijan tekemä kantelu hylättäisiin, ei sitä vastoin ollut mahdollinen.

39. Ranskan hallitus yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan esillä olevassa tapauksessa on kyse komission sille osoittamasta päätöksestä, eikä päätöksestä, jolla kantelijoiden kantelu hylättiin. Alankomaiden hallitus katsoo, että perustamissopimuksen määräysten mukaan mahdollisia ovat vain sellaiset komission päätökset, jotka osoitetaan jäsenvaltioille. Espanjan hallitus katsoo samoin, että tältä osin vain kyseistä jäsenvaltiota voidaan pitää komission päätöksen vastaanottajana. Myös Saksan hallituksen huomautuksista, joissa ei nimenomaisesti tarkastella tätä kysymystä, voidaan tehdä se johtopäätös, ettei päätöksen osoittamista kantelijoille pidetä mahdollisena.

40. Tutkinnan aluksi on, kuten myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomiossaan tehnyt, [31] korostettava, "ettei perustamissopimuksessa eikä yhteisön säännöksissä ole prosessuaalisia sääntöjä valtiontukia koskevista [kanteluista]". Neuvosto ei nimittäin ole vielä tältä osin käyttänyt perustamissopimuksen 94 artiklan mukaista mahdollisuutta antaa "aiheelliset asetukset 92 ja 93 artiklan soveltamisesta." Siinä tämä oikeudenala eroaa EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklassa säännellystä. Näiden määräysten täytäntöönpanemiseksi 6.2.1962 annetun neu-

29 — Ks. edellä 19 kohta.

30 — Asia C-198/91, mainittu edellä alaviitteessä 25, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus 31.3.1993 (Kok. 1993, s. I-2502, s. I-2509 ja sitä seuraavat sivut).

31 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 50 kohta.

voston asetuksen N:o 17 [32] 3 artiklassa nimittäin säädetään, että jäsenvaltioiden ohella myös "luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka katsoo asian koskevan oikeuttaan", voi vaatia komissiota toteamaan, että 85 ja 86 artiklaa on rikottu, sekä velvoittamaan asianomaiset lopettamaan todetun rikkomisen. Mikäli komissio hylkää tällaisen kantelun, kantelijat voivat nostaa tästä päätöksestä kumoamiskanteen. [33]

41. Vastaavien määräysten puuttuminen ei tosin merkitse, etteikö valtiontukien alalla olisi mahdollista tehdä kantelua komissiolle. Hyvän hallinnon periaatteesta seuraa päinvastoin kiistatta, että komission on tutkittava kaikki sille tehdyt — tosiasiallisia tai oletettuja — tukia koskevat kantelut. Jos komissio tulee 93 artiklan 3 kohdan mukaisen ensimmäisen tutkinnan puitteissa siihen lopputulokseen, että tuki on perustamissopimuksen vastainen, tai se ei kykene tältä osin ratkaisemaan kaikkia arviointiin liittyviä vaikeuksia, komission on — kuten on jo mainittu [34] — aloitettava 93 artiklan 2 kohdan mukainen muodollinen menettely. Tässä menettelyssä komission on annettava "niille, joita asia koskee", tilaisuus ilmaista kantansa asiasta. Näihin tahoihin kuuluvat tukea saavien yritysten ohella "myös ne henkilöt, yritykset ja yhdistykset, erityisesti kilpailevat yritykset ja ammattijärjestöt, joiden etua tuen myöntäminen mahdollisesti loukkaa". [35]

42. Jos komissio sitä vastoin päätyy näkemykseen, ettei ole tarpeen aloittaa 93 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä, kantelija ei sittenkään ole vailla suojaa. Kun komissio nimittäin — aloittamatta 93 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä — toteaa 93 artiklan 3 kohdan perusteella, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille, voivat "ne, joita asia koskee", uudemman oikeuskäytännön mukaan 93 artiklan 2 kohdan nojalla nostaa päätöksestä kanteen 173 artiklan mukaisesti. [36] Kuten yhteisöjen tuomioistuin on perusteluissaan perustellusti todennut, nämä henkilöt voivat vain tällä tavoin saada aikaan sen, että heille 93 artiklan 2 kohdassa annetut menettelylliset takeet otetaan huomioon. [37]

43. Nämä periaatteet eivät päde vain tapauksissa, joissa komissio päättää, ettei se aloita 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä, koska se on päätynyt näkemykseen, että tuki ilman muuta soveltuu yhteismarkkinoille, vaan myös silloin, kun sen mielestä

32 — EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL 1962, 13, s. 204).

33 — Vrt. esim. asia C-282/95 P, Guérin v. komissio, tuomio 18.3.1997 (Kok. 1997, s. I-1503, 36 kohta).

34 — Vrt. edellä 32 kohta.

35 — Asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984 (Kok. 1984, s. 3809, 16 kohta).

36 — Vrt. asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1125, 26—27 kohta); ks. myös asia Cook v. komissio, mainittu edellä alaviitteessä 25, tuomion 23 kohta.

37 — Asia Cook v. komissio, mainittu alaviitteessä 25, tuomion 23 kohta ja asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993 (Kok. 1993, s. I-3203, 17 kohta).

tukea ei ole olemassakaan. [38] Myös komissio on esillä olevassa oikeudenkäynnissä todennut vastaavalla tavalla.

44. Yhteisöjen tuomioistuin on mainituissa tuomioissa katsonut, että komission päätöksen sisältönä oli, ettei se aloita 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä. [39] Yhteisöjen tuomioistuin lähti näissä tuomioissa sitäpaitsi siitä, että riidanalainen päätös oli osoitettu kyseiselle jäsenvaltiolle eikä kantelijalle. [40] Yhteisöjen tuomioistuin tutki siksi kussakin asiassa, koskiko päätös kantelijoita suoraan ja erikseen. Esillä olevassa oikeudenkäynnissä on siksi selvitettävä, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamus, että riidanalaisessa toimessa on kyse kantelijoille osoitetusta päätöksestä, jolla hylättiin niiden kantelu, yhteensopiva tämän oikeuskäytännön kanssa.

45. Käsitykseni on, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi. Mitä tulee ensiksikin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käyttämään sanamuotoon, on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Irish Cement vuonna 1988 antamassaan tuomiossa käyttänyt itse aivan samanlaista sanamuotoa. Myös siinä oli kyse komission kirjeestä yritykselle, joka oli kannellut kilpailijalle myönnetystä tuesta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tässä yhteydessä: "14.5.1985 lähetetty kirje on siksi komission päätös, jolla hylättiin kantelu Quinn-nimiselle yritykselle myönnetystä tuesta". [41] Yhteisöjen tuomioistuin on siinä huomauttanut, ettei kantelulla voinut olla muuta tarkoitusta kuin 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittaminen. [42] Tämä huomioon ottaen ei minusta ole suurta merkitystä sillä konkreettisella nimityksellä, joka tällaiselle päätökselle valitaan.

46. Tärkeämpi sitä vastoin on väite, että tällaisen komission päätöksen vastaanottajana voi olla ainoastaan jäsenvaltio. Näyttää varsin johdonmukaiselta, että komission päätös jäsenvaltion myöntämästä tuesta on osoitettava juuri tälle jäsenvaltiolle. Tämä pätee myös, kun komissio on, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, ryhtynyt kantelun perusteella toimenpiteisiin ja päätynyt tulokseen, ettei 93 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen menettelyn aloittaminen ole tarpeen. Jos komissio tekee tällaisen päätöksen ja ilmoittaa siitä kantelijalle kirjeellä, kantelija ei tietenkään voi riitauttaa tätä kirjettä, vaan ainoastaan itse päätöksen, ja senkin vain 173 artiklan neljännessä kohdassa mainittujen edellytysten täyttyessä. Tällaisesta tapauksesta oli kysymys asioissa Cook vastaan komissio ja Matra vastaan komissio annetuissa tuomioissa. [43]

38 — Tämä näkemys on myös perusteena asiassa T-471/93, Tierce Ladbroke v. komissio, 18.9.1995 annetussa tuomiossa (Kok. 1995, s. II-2537).

39 — Se on todennut nimenomaisesti tällä tavalla asiassa CIRFS ym. v. komissio, mainittu edellä alaviitteessä 36, tuomion 26 kohta.

40 — Vrt. esim. asia Cook v. komissio, mainittu edellä alaviitteessä 25, tuomion 15 kohta.

41 — Yhdistetyt asiat 166/86 ja 220/86, Irish Cement Ltd v. komissio, tuomio 15.12.1988 (Kok. 1988, s. 6473, 11 kohta).

42 — Mainittu edellä alaviitteessä 41, tuomion 9 kohta.

43 — Asia Cook v. komissio, mainittu edellä alaviitteessä 25, tuomion 8 ja 13 kohta ja asia Matra, mainittu edellä alaviitteessä 37, tuomion 5 ja 6 kohta.

Kun tarkastellaan yhteisöjen tuomioistuimen muita ratkaisuja siitä, voidaanko tällainen päätös osoittaa myös kantelijalle, on todettava, että se on pitänyt tätä täysin mahdollisena. Ei voida kuitenkaan täysin varmuudella todeta, että yhteisöjen tuomioistuin olisi tähän mennessä todellakin tunnustanut sellaisen mahdollisuuden. Tämä pätee myös edellä mainitussa asiassa Irish Cement annetun tuomion osalta. Siinä kantelu ei koskenut komission päätöstä, jolla "kantelu hylättiin", vaan myöhempää kirjettä, jolla yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ainoastaan todettiin tämä päätös (josta sillä välin oli tullut lopullinen). Yhteisöjen tuomioistuin jätti siksi kanteen tutkimatta ja jätti nimenomaisesti avoimeksi, koskiko toiseen kirjeeseen sisältynyt (mahdollinen) "päätös" kantelijaa "suoraan ja erikseen". [44] Tämän vuoksi ei ole varmaa, oliko ensimmäiseen kirjeeseen sisältynyt päätös yhteisöjen tuomioistuimen käsityksen mukaan todellakin osoitettu kantelijalle. Muutamia vuosia myöhemmin yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa CIRFS ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että vastaavanlainen komission kantelijoille lähettämä kirje oli ilmoitus Ranskan tasavallalle osoitetusta päätöksestä, jossa komissio totesi, ettei se aloita 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä. [45]

47. Olen joka tapauksessa sitä mieltä, ettei mahdollisuutta osoittaa tällainen päätös suoraan kantelijalle tulisi poissulkea. EY:n perustamissopimuksen sanamuodosta ei voida päätellä, että komission päätös olla aloittamatta 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä voitaisiin osoittaa vain sille jäsenvaltiolle, jonka tukitoimenpide on kyseessä. En voi tältä osin yhtyä julkisasiamies Tesauron asiassa Cook ilmaisemaan näkemykseen, jonka mukaan komissio voi vastata kanteluun vasta *"sen jälkeen* kun se on päättänyt tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, jolloin vastaus voi olla vain pelkkä *ilmoitus* soveltuvuutta koskevasta päätöksestä". [46]

48. On totta, että komission menettely koskee *jäsenvaltion* toiminnan lainmukaisuutta. [47] On kuitenkin huomattava, että tässä tarkasteltavan kaltaisissa tapauksissa jäsenvaltion rooli menettelyssä on hyvin rajoitettu kantelijaan verrattuna. Ranskan tasavalta ei ole ilmoittanut kyseessä olevasta toimenpiteestä komissiolle eikä siten ole pyytänyt tätä tekemään päätöstä asiassa. Tutkimus aloitettiinkin kantelijoiden tekemän kantelun johdosta. Kuten olen jo maininnut, uudemman oikeuskäytännön nojalla kantelijalla, jota asia 93 artiklan 2 kohdan mukaan koskee, on oikeus nostaa kanne komission päätöksestä, jolla komissio on päättänyt olla aloittamatta tässä artiklassa tarkoitettua menettelyä. Tämä sisältää — kuten jäljempänä osoitetaan — komission velvollisuuden perustella päätöksensä. Kysymys siitä, onko komissio esillä olevassa tapauksessa täyttänyt tämän velvollisuuden, on valituksenalaisessa tuomiossa keskeistä. Jo tässä vaiheessa on kuitenkin huomautettava, että komissio

44 — Mainittu edellä alaviitteessä 41, tuomion 16 kohta.

45 — Mainittu edellä alaviitteessä 36, tuomion 26 ja 28 kohta. Kanne otettiin kuitenkin tutkittavaksi, sillä näin ymmärretty päätös koski suoraan ja erikseen ainakin yhtä kantelijoista (tuomion 29 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

46 — Ratkaisuehdotus mainittu edellä alaviitteessä 30 (Kok. 1993, s. I-2510).

47 — Pidin tätä seikkaa ratkaisevana edellä alaviitteessä 36 mainitussa asiassa CIRFS ym. v. komissio 17.9.1992 esittämässäni ratkaisuehdotuksessa (Kok. 1993, s. I-1148 ja s. I-1160).

käsitteli kantelijoille 31.12.1993 lähettämässään kirjeessä nimenomaisesti päätöksensä perusteluja, mitä se ei tehnyt Ranskan tasavallalle samana päivänä lähettämässään kirjeessä. [48] Jos oletetaan, että komission esillä olevassa asiassa tekemä päätös sisältyi Ranskan tasavallalle osoitettuun kirjeeseen, on vaikea välttyä toteamasta, ettei tätä päätöstä ollut riittävästi perusteltu. Mikäli päätös sitä vastoin sisältyi komission kantelijoille lähettämään kirjeeseen, ei mielestäni voida katsoa, että kysymyksessä olisi (vastoin ensivaikutelmaa) Ranskan hallitukselle osoitettu päätös. Kantelijoille lähetettyyn kirjeeseen ei ollut liitetty jäljennöstä Ranskan tasavallalle osoitetusta kirjeestä. Tätä kirjettä ei — sikäli kuin tiedän — myöskään kertaakaan mainita kantelijoille osoitetussa kirjeessä. Näkemys, että kantelijoille on esillä olevassa tapauksessa ainoastaan ilmoitettu jollekin muulle taholle osoitetusta päätöksestä, vaikuttaa minusta tästä syystä erikoiselta. Tällainen tulkinta olisi keinotekoinen. Komissio on sitä paitsi itse myöntänyt, että sen päätös oli esillä olevassa tapauksessa tehty "valitettavalla tavalla".

49. Sen vuoksi on mielestäni asianmukaisinta tulkita komission kirjettä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemällä tavalla. Komissiolla on mielestäni oltava mahdollisuus osoittaa esillä olevan kaltaisia päätöksiä suoraan kantelijalle. Komissiohan tutkii tällaisessa päätöksessä etupäässä kantelijan väitteitä. Tällainen päätös koskee sitä paitsi etupäässä kantelijaa, jolla voi olla, toisin kuin kyseisellä jäsenvaltiolla, intressi nostaa siitä kanne. Tämä tarkastelutapa vaikuttaa minusta käytännönläheisimmältä.

50. Sitä mahdollista väitettä vastaan, ettei tässä tarkastelutavassa oteta kyseisen jäsenvaltion etuja asiaan kuuluvalla tavalla huomioon, on todettava, että komissiolla on *mahdollisuus* osoittaa päätös kantelijalle, mutta sillä ei ole *velvollisuutta* tehdä näin. [49] Mikäli kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut tukitoimenpiteestä, jota vastaan kantelu kohdistuu, on mielestäni asianmukaisempaa, että komissio osoittaa päätöksensä jäsenvaltiolle. Komissio *olisi voinut* menetellä näin myös käsiteltävänä olevassa asiassa. Se, että se ei kuitenkaan ole tehnyt näin, ei mielestäni aiheuta ongelmia.

51. Vaikka tätä näkemystä ei haluttaisi hyväksyä, on kuitenkin todettava, että henkilöt, joita asia koskee suoraan ja erikseen, voivat nostaa kanteen jäsenvaltiolle osoitetusta päätöksestä ja että komissio nimenomaisesti (ja aivan perustellusti) on todennut, että kantelijat täyttivät nämä edellytykset. Tämä huomioon ottaen minusta ei ole perusteltua

48 — Ks. kirjeen sisällöstä edellä 14 kohta.

49 — Siten torjutaan myös vaara siitä, että *jokaiselle* kantelijalle (siis myös esimerkiksi sellaisille, joita tuki ei mitenkään koske) annettaisiin oikeus nostaa kanne vastaavanlaisesta komission päätöksestä. Muutoin voitaisiin samoin katsoa, että komission velvollisuus tutkia kantelut koskee vain kantelijoita, joita "asia koskee" EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

vaatia valituksen kohteena olevan tuomion kumoamista sillä perusteella, että päätöksen sisältö ja kohde olisi voitu tulkita väärin, vaikka kanteen tarkoituksesta ei ole epäilystä.

IV *EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisen perusteluvelvollisuuden rikkominen*

52. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomiossaan omasta harkinnastaan pitäytynyt niihin kahteen kantajien esittämään kanneperusteeseen, jotka koskevat EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista ja komission ilmeistä arviointivirhettä. Ranskan hallitus on kuitenkin perustellusti korostanut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusti komission päätöksen kumoamisen lopulta pelkästään 190 artiklan rikkomiseen. [50] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti tältä osin ensinnäkin, etteivät komission esittämät perustelut olleet riittäviä. Toiseksi se katsoi, että komissio oli rikkonut 190 artiklaa, kun se ei ollut ryhtynyt tiettyihin toimenpiteisiin (nimittäin tutkinut väitteitä, joita kantelijat eivät olleet tehneet, mutta tietyissä olosuhteissa kyllä olisivat esittäneet, eikä järjestänyt kantelijoiden kuulemista). Molempia seikkoja on käsiteltävä erikseen.

1. *Perusteluvelvollisuuden ulottuvuus*

53. Yhteisöjen tuomioistuin on eräässä hiljattain antamassaan tuomiossa kuvannut 190 artiklasta johtuvien velvoitteiden laajuutta seuraavasti:

"Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti perustamissopimuksen 190 artiklassa edellytetään, että perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava toimielimen riidanalaisen toimenpiteen perustelut siten, että henkilölle, jota toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta. Edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että näissä perusteluissa esitetään kaikki asiaan liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat, koska tutkittaessa sitä, ovatko esitetyt perustelut 190 artiklan mukaisia, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt." [51]

Myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomiossaan lähtenyt tältä pohjalta. [52]

54. Alankomaiden hallitus, jonka tulkinnan mukaan riidanalainen oikeustoimi on Rans-

50 — Ks. tästä edellä 26 kohta. Tämän osalta on muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, tutkiessaan tuomiossaan kantelijoiden kanneperustetta, joka koski komission ilmeistä arviointivirhettä, otti viran puolesta esiin kysymyksen 190 artiklan rikkomisesta ja julisti vastaavan osan päätöksestä *tällä perusteella* lainvastaiseksi.

51 — Asia C-22/94, The Irish Farmers Association ym., tuomio 15.4.1997 (Kok. 1997, s. I-1809, 39 kohta).

52 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 52 kohta.

kan tasavallalle osoitettu päätös, on huomautuksissaan todennut, että perusteluvelvollisuuden laajuutta määritettäessä on otettava huomioon myös kolmannen tahon (kuten esillä olevassa tapauksessa kantelijoiden) edut. Olen samaa mieltä tämän näkemyksen kanssa. [53] Kuten olen jo maininnut, komission päätöksestä, jossa se on todennut, että se ei aloita 93 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä, voivat nostaa kanteen "ne, joita asia koskee" tässä määräyksessä tarkoitetulla tavalla. [54] Ne, joita asia koskee, voivat käyttää tätä oikeutta järkevällä tavalla kuitenkin vain silloin, kun "heille selviävät [toimenpiteen] syyt". On siis katsottava, että komissiolla on velvollisuus perustella tällaiset päätökset 190 artiklan mukaisesti. Saksan hallituksen edustama vastakkainen näkemys, jonka mukaan tällaista perusteluvelvollisuutta ei voida johtaa 190 artiklasta eikä 93 artiklasta, ei minusta vaikuta olevan yhteensopiva uudemman oikeuskäytännön kanssa (jota Saksan hallitus ei mainitse huomautuksissaan). Samalla perusteella en ole samaa mieltä myöskään Alankomaiden hallituksen edustaman näkemyksen kanssa, jonka mukaan kun komissiolla ei ollut 93 artiklan 3 kohdan puitteissa velvollisuutta kuulla kantelijoita (palaan tähän jäljempänä), ei sillä myöskään ollut velvollisuutta ilmoittaa perusteluja sille, miksi se oli hylännyt sille esitetyt väitteet.

Koska komission täytyi siten ottaa päätöksensä perusteluissa huomioon kantelijoiden edut, korostuu mielestäni edelleen jo edellä käsitelty kysymys siitä, kenelle päätös oli osoitettu.

55. Esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli siksi siis tutkittava, "onko käsiteltävänä olevassa, kanteen kohteena olevassa päätöksessä ilmaistu selkeästi ja yksiselitteisesti, millä perusteella komissio on todennut, että kantajien esittämät toimet eivät ole perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisia valtiontukia, jotta [kantelijat] saisivat tietää [kantelunsa] hylkäämisen perusteet voidakseen puolustaa oikeuksiansa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi valvoa toimenpiteen laillisuutta". [55]

56. Kuten olen jo todennut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki tuomiossaan sitä paitsi tiettäväksi, ettei valvonnassa, jonka kanteen kohteena olevan oikeustoimen perustelujen täytyi mahdollistaa esillä olevassa asiassa, ollut kyse jo valtiontuiksi luokiteltujen toimenpiteiden arvioinnista. Pikemminkin oli kyse tuen käsitteen tulkinnasta ja soveltamisesta. [56] Myös tältä osin olen samaa mieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa. Ranskan hallitus toteaa tosin perustellusti, että myös sen selvittäminen, onko tarkasteltavana olevassa tapauksessa kyse tuesta, voi aiheuttaa vaikeuksia. Valvonta on siksi suoritettava sen mukaan, edellyttääkö toteaminen monimutkaisia teknisiä tai taloudellisia arviointeja vaiko ei. Myös yhteisöjen tuomioistuin on

53 — Vrt. jo yhdistetyt asiat 296/82 ja 318/82, Alankomaat ja Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, tuomio 13.3.1985 (Kok. 1985, s. 809, 19 kohta [jossa niillä, joille päätös on osoitettu tai "niillä, joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla tarve saada selvennystä tilanteeseen"]).

54 — Vrt. edellä, 42 kohta.

55 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 53 kohta.

56 — Vrt. edellä 20 kohta.

asiassa SFEI ym. antamassaan tuomiossa todennut, että sen selvittäminen, onko kyseessä tuki, edellyttää "taloudellisen erittelyn tekemistä", jossa otetaan huomioon kaikki asiaankuuluvat tekijät. [57] Tämä on varmastikin oikein. Yhtä kaikki käsitykseni on, että harkintamarginaali on tältä kohdin olennaisesti rajoitetumpi kuin sen kysymyksen suhteen, soveltuuko tuki yhteismarkkinoille, ja näin on jo siitä syystä, että "tuen" käsitteen tulkinta ei, kuten viimeksi mainittu kysymys, kuulu komission yksinomaiseen toimivaltaan. [58] Tämä kysymys voidaan tässä jättää sikseen, koska sillä ei käsiteltävänä olevassa asiassa ole merkitystä. Mikäli torjumalleni näkemykselle annettaisiin etusija, olisi joka tapauksessa päädyttävä loppupäätelmään, jonka mukaan komission päätöksen perusteleminen on vieläkin tärkeämpää. Kuten yhteisöjen tuomioistuin korosti tapauksessa Bremer Vulkan [59] — jossa myös oli kyse tiettyjen toimenpiteiden luokittelemisesta tuiksi — perusteluvelvollisuutta on arvioitava kunkin yksittäistapauksen olosuhteiden perusteella. Tästä yhteisöjen tuomioistuin tuli siihen johtopäätökseen, että komission "olisi pitänyt ottaa huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset olosuhteet ja seikat". [60]

57. Komissiolta esillä olevassa tapauksessa vaadittavien perustelujen ulottuvuuden suhteen on tosin otettava huomioon, että päätös tehtiin 93 artiklan 3 kohdan mukaisen vapaamuotoisen tutkinnan perusteella. Siksi komissiolta ei voida odottaa, että se käsittelee päätöksessään *kaikkia* konkreettisessa tapauksessa merkityksellisiä seikkoja. [61] Siltä voidaan kuitenkin odottaa, että se tutkii ja arvioi kantelijoiden esittämät väitteet.

58. Useat väliintulijoina esiintyneet jäsenvaltiot ovat tehneet tiettäväksi, että komissiolla oli yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön ja erityisesti asiassa Lorenz annetun tuomion nojalla [62] alustavan tutkintamenettelyn puitteissa käytettävissään vain lyhyt aika hankkeen tutkimiseen. Tällä seikalla täytyykin olla vaikutusta perustelujen ulottuvuuteen. Käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta tämä pohdinta on kuitenkin merkityksetöntä. Ensinnäkin esillä olevassa tapauksessa kului nimittäin yli neljä vuotta ennen kuin riidanalainen päätös tehtiin. Toiseksi — ja tämä on ratkaisevaa — mainittu oikeuskäytäntö (ja siitä seuraava lyhyt määräaika) *ei* sovellu silloin, kun jäsenvaltio on toteuttanut aiotut toimenpiteet ilmoittamatta siitä etukäteen komissiolle. [63] Näin tapahtui myös esillä olevassa asiassa.

59. Vaikka tämän vuoksi komission esittämille perusteluille on asetettava tiukat vaatimukset, mielestäni kaikkien esillä olevan oikeudenkäynnin väliintulijoiden väite siitä,

57 — Mainittu edellä alaviitteessä 24, tuomion 61 kohta.

58 — Ranskan hallituksen viittaama tuomioistuimen asiassa Tiercé Ladbroke v. komissio antama tuomio (mainittu edellä alaviitteessä 38), jonka 55 kohdasta käy ilmi, että molempiin tutkimuksiin pätisivät samat arviointiperusteet, ei tältä osin myöskään vakuuta minua.

59 — Yhdistetyt asiat C-329/93, C-62/95 ja C-63/95, Saksa, Hanseatische Industrie-Beteiligungen GmbH ja Bremer Vulkan Verbund AG v. komissio, tuomio 24.10.1996 (Kok. 1996, s. I-5151).

60 — Mainittu edellä alaviitteessä 59, tuomion 31 ja 32 kohta.

61 — Siis esimerkiksi myös sellaisia, joita sen täytyisi vielä selvittää.

62 — Vrt. edellä 32 kohdan lopussa.

63 — Tämä on täsmennetty edellä alaviitteessä 24 mainitussa asiassa SFEI ym., tuomion 48 kohta.

että tuomioistuin oli selvästi ylittänyt nämä rajat eikä ollut tutkinut perustelujen riittävyyttä, vaan näiden perustelujen aineellista paikkansapitävyyttä, on huomattavassa määrin perusteltu.

1) Hallintohenkilöstön siirtäminen

60. Mitä tulee postin Sécuripostille siirtämään henkilöstöön, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusten perusteella on selvää, että kantelijat olivat kohdistaneet kantelunsa myös siihen seikkaan, että Sécuripost saattoi tarvittaessa jälleen luopua näistä työntekijöistä, ilman että sen tarvitsi maksaa korvauksia irtisanomisten tai virasta eroamisten johdosta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomiossaan todennut, että komissio oli itse myöntänyt, ettei se ollut päätöksessään tutkinut tätä väitettä. Komissio tai muut tämän oikeudenkäynnin osapuolet eivät ole asettaneet tätä toteamusta kiistanalaiseksi.

61. Komissio oli esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyssä oikeudenkäynnissä, että kyseessä oli ainoastaan "toissijainen osa" laajempaa väitettä siitä, että valtio huolehti kokonaan tai osittain Sécuripostin henkilöstön palkanmaksusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei pitänyt tätä selitystä riittävänä, sillä komission olisi täytynyt vastata jokaiseen väitteeseen "vaikka vain, tapauskohtaisesti, viittaamalla lyhyesti de minimis -sääntöön". Tältä osin päätöksestä puuttuivat siis perustelut. [64]

62. Pidän tätä näkemystä oikeana. Koska yhteisöjen tuomioistuinten on voitava perustamissopimuksen 190 artiklaan sisältyvän perusteluvelvoitteen avulla valvoa päätöksen laillisuutta, komissiolla on katsottava olevan velvollisuus ottaa kantelun kaikkiin kohtiin nimenomaisesti kantaa. [65] Tällä ei myöskään laajenneta 190 artiklassa asetettuja vaatimuksia kohtuuttomasti. Mikäli kanteluun sisältyvä näkökohta vaikuttaa toissijaiselta tai vähemmän tärkeältä, voidaan odottaa, että komissio ilmaisee tämän edes suppeasti. Näin ei ole tapahtunut. Komission ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämät perustelut eivät voi korjata tätä puutetta.

63. Täydellisyyden vuoksi huomautettakoon, etten tietenkään tarkoita, että komission täytyisi nimenomaisesti lausua *kaikista* kantelussa esitetyistä väitteistä. Mikäli jokin väite osoittautuu ilmeisesti vääräksi tai merkityksettömäksi, olisi liioiteltua edellyttää, että komissio joka tapauksessa käsittelisi sen. Sellaisesta ei kuitenkaan varmasti ole tässä kyse. Mahdollisuus luopua työntekijöistä

64 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 61 ja 62 kohta.

65 — Tässä ei ole merkitystä sillä, sovelsiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asiassa Tiercé Ladbroke v. komissio antamassaan tuomiossa (mainittu edellä alaviitteessä 38) lievempää edellytystä (vrt. kyseisen tuomion 31—34 kohta). Ei nimittäin ole havaittavissa, että komissio olisi tuohon asiaan liittyvässä päätöksessään jättänyt vastaamatta johonkin väitteeseen.

ilman suuria kustannuksia ei ole sellainen seikka, jota voitaisiin pitää tuen olemassaoloa koskevan kysymyksen kannalta ilmeisesti merkityksettömänä.

64. Toisin on kantelijoiden sen väitteen osalta, ettei Sécuripostin ole täytynyt maksaa työntekijöistä työttömyysvakuutusmaksuja. Komissio oli päätöksessään viitannut tältä osin siihen, ettei siirrettyjen virkamiesten palkkaamisesta ollut tarvinnut maksaa mitään maksuja työttömyysvakuutuskassoihin, koska heidän työpaikkansa oli taattu virkasäännössä. Tämän perustelun oikeellisuus vaikuttaa kyseenalaiselta. On kuitenkin otettava huomioon, että perustamissopimuksen 190 artikla velvoittaa komissiota ainoastaan esittämään päätöksen perusteet. 190 artiklasta ei seuraa, että näiden perusteiden täytyisi olla myös *paikkansa pitäviä*. Päätöksen *aineellisen paikkansapitävyyden* tutkinta on erotettava kysymyksestä, onko päätös riittävästi perusteltu. Oikeustoimen perusteluvelvollisuudenhan tulisi mahdollistaa, kuten olen jo useaan kertaan todennut, oikeustoimen aineellisen paikkansapitävyyden selvittäminen, jolloin näitä ei siis voida sekoittaa toisiinsa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointiin liittyy siis tältä osin oikeudellinen virhe.

2) Tilojen luovuttaminen

65. Tarkastellessaan postin tilojen luovuttamista Sécuripostille kantelijat olivat kantelussaan väittäneet, ettei Sécuripostin ollut täytynyt suorittaa siitä vastiketta. Komissio oli perustanut päätöksensä siihen, että Sécuripostilla oli ollut velvollisuus maksaa vuokraa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio oli laiminlyönyt selvittää Sécuripostin maksamien vuokrien suuruuden ja verrata niitä vuokriin, joita kilpailijoiden oli ollut vastaavanlaisessa tilanteessa maksettava. Tämä merkitsi puutetta perusteluissa. [66]

66. En voi yhtyä tähän arviointiin. Komissio on päätöksessään perustellut, miksi se ei katsonut kyseistä kantelun kohtaa näytetyksi. Nämä perustelut mahdollistavat sen selvittämisen, pitikö komission käsitys paikkansa. On ilmeistä, että velvollisuus maksaa vuokraa sulkee pois olettaman vastikkeettomasta luovutuksesta.

67. Yhtä selvää tosin on, että se seikka sinänsä, että Sécuripostin täytyi maksaa vuokraa, ei vielä sulje pois sitä, että kyseisten tilojen luovutukseen voisi sisältyä tukea. Näin voisi olla, jos vuokrat olisivat kilpailijoilta perittyjä vuokria alhaisempia. Kantelijat eivät kuitenkaan ole vedonneet *tähän* mahdollisuuteen. Kysymyksenä on tietenkin, saattoiko komissio tyytyä mainittuun toteamukseen vai olisiko sen pitänyt tutkia tarkemmin Sécuripostin maksamien vuokrien määrää. Tältä osin on kuitenkin kyse (mahdollisesti) 93 artiklasta ja siinä määrätystä menettelystä johtuvasta velvollisuudesta.

66 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 64—66 kohta.

Kyse ei sitä vastoin ole 190 artiklan mukaisen perusteluvelvollisuuden rikkomisesta. [67] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointiin liittyy siis myös tältä osin oikeudellinen virhe.

68. Tosin on myönnettävä, että myös yhteisöjen tuomioistuin näkyy menetelleen edellä mainitussa asiassa Bremer Vulkan annetussa tuomiossa samalla tavoin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esillä olevassa tapauksessa. Yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisemassa asiassa oli kyse komission päätöksestä, jolla oli todettu EY:n perustamissopimuksen vastaisen tuen olemassaolo. Keskeistä oikeudenkäynnissä oli tiettyjen osakkeiden arvostus. Komissio oli todennut päätöksessään, että arvostus oli tehtävä yksinomaan pörssikurssin perusteella, sillä osakkeiden arvo määräytyi markkinoiden mukaan. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi sitä vastoin, että komission olisi täytynyt ottaa huomioon myös muita tekijöitä (esimerkiksi kyseessä olevan yrityksen "todellinen" arvo). Kun se ei ollut näin tehnyt, oli syytä katsoa, että riidanalainen päätös oli "tältä osin puutteellisesti perusteltu". [68] On aivan ilmeistä, että myös tässä pohjimmiltaan tutkitaan päätöksen aineellista paikkansapitävyyttä eikä perusteluvaatimusta sinänsä.

3) Ajoneuvojen huolto

69. Kantelijoiden kantelussaan ajoneuvojen huollon osalta esittämän väitteen tarkka sisältö ei ole pääteltävissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta. [69] Siinä lainatun komission lausunnon mukaan kantelijat olivat väittäneet, että Sécuripostin ajoneuvojen huollosta vastasi Posti- ja telelaitoksen työpajoista ja huoltamoista vastaava kansallinen yksikkö (Service national des ateliers et garages des PTT, jäljempänä SNAG). Komissio totesi päätöksessään tämän lisäksi, että SNAG laskutti Sécuripostille toimittamistaan suorituksista yhdessä ja että laskut laadittiin käyttämällä yksityisissä huoltamoissa voimassa olevaan laskutusjärjestelmään rinnastettavaa järjestelmää. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio ei ollut vastannut kantajien esittämään väitteeseen, kun se ei ollut tutkinut, osoittivatko perityt hinnat valtiontuen olemassaolon vaiko eivät. [70]

70. Myös tältä osin käsitykseni on — kuten myös Alankomaiden hallituksen — ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole tutkinut 190 artiklan noudattamista vaan sitä vastoin komission esittämien perusteiden aineellista paikkansapitävyyttä. Tässä voidaan viitata tämän lisäksi jo tilojen luovuttamisesta esittämiini pohdintoihin. [71]

67 — Ks. tämän lisäksi myös jäljempänä 78 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

68 — Mainittu edellä alaviitteessä 59, tuomion 28—37 kohta.

69 — Ks. tuomion 36 kohta (mainittu edellä alaviitteessä 1) ja 42 kohta.

70 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 67 ja 69 kohta.

71 — Ks. edellä 66—68 kohta.

4) 15 000 000 FRF:n suuruinen ennakkolaina

71. Tarkastellessaan Sécuripostille myönnettyä 15 000 000 FRF:n suuruista ennakkolainaa, komissio oli todennut päätöksessään, että lainasta perittiin pankin peruskorkoa puolella prosenttiyksiköllä korotettuna. Tästä komissio oli tehnyt johtopäätöksen, että kantelijoiden väite oli hylättävä, koska laina oli ollut vastikkeellinen liiketoimi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että "se seikka, että kyseessä on vastikkeellisen liiketoimi, ei riitä osoittamaan, ettei kyseessä ole perustamissopimuksen 92 artiklan mukainen valtiontuki, koska tällaisesta vastikkeellisesta liiketoimesta voidaan periä sellaista korkoa, joka muodostaa erityisen edun Sécuripostille sen kilpailijoihin verrattuna". Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan päätöksen perustelut olivat tältä osin riittämättömät. [72]

72. Tältäkään kohdin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei mielestäni ole tutkinut 190 artiklan noudattamista vaan päätöksen aineellista paikkansapitävyyttä. Komissio on maininnut perusteet, joiden nojalla se oli päätynyt näkemykseen, ettei kyseinen laina ollut tukea. Toinen asia on, olivatko nämä perusteet paikkansapitäviä. Mikäli kantelijat olisivat voineet esimerkiksi näyttää, että tuollaisen lainan tavanomaiset markkinakorot olivat huomattavasti Sécuripostilta vaadittuja korkeammat, komission päätökselleen antama perustelu olisi perusteeton. Silloin kyse ei kuitenkaan ole perusteluvelvollisuudesta, vaan päätöksen aineellisesta perusteltavuudesta.

5) Postin Sécuripostille maksamat hinnat

73. Kantelijat olivat kantelussaan tehneet tiettäväksi, että postin ja Sécuripostin väliset sopimukset oli tehty erityisesti varojen kuljetuspalveluiden osalta selvästi tämän alan normaalikäytännön mukaisia hintoja korkeampaan hintaan. Komissio oli päätöksessään verrannut Sécuripostin postilta ja Casino-myymälöiltä perimiä hintoja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tuomiossaan, että komissio oli tehnyt päätöksensä ainoastaan vuoden 1993 tietojen perusteella perustelematta tai täsmentämättä tätä mitenkään. Koska tiedot vuosilta 1987—1992 puuttuivat, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei sillä ollut "riittävästi tietoja voidakseen valvoa sitä, että kanteen kohteena oleva päätös on perusteltu". Päätöstä rasitti siksi tältä osin perustelujen puutteellisuus, mihin oli viran puolesta puututtava.

74. Tarkasteltaessa komission päätöksen vastaavaa kohtaa voidaan todeta, ettei hintavertailuun käytettyä menetelmää ole ensi näkemältä aivan helppoa ymmärtää. On tosin huomattava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin *tässä* suhteessa väitä, että riidanalaisen päätöksen perustelut olisivat

72 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 72 kohta.

puutteellisia. [73] Komissio on kuitenkin nojautunut pelkästään vuoden 1993 tietoihin.

75. Voitaisiin ajatella, että komissio on siten käsitellyt kyseisen väitteen vain vuoden 1993 osalta, mutta jättänyt muutoin vastaamatta siihen. Vuosien 1987—1992 osalta ei siksi annettu lainkaan perusteluja sille, miksi komissio oletti, ettei tuona ajanjaksona ollut olemassa tukea. Tällainen tarkastelutapa ei ole täysin perusteeton. Minusta eräs toinen tulkinta ansaitsee kuitenkin etusijan. Kun komissio on perustanut johtopäätöksensä päätöksessä mainittuihin vuoden 1993 tietoihin, tästä on pääteltävä, että se on pitänyt näitä tietoja ratkaisevina. Komissio on toisin sanoen ilmeisesti katsonut, että vuoden 1993 tiedot edustavat koko tarkasteltavana olevaa ajanjaksoa. Se, oliko näin tosiasiallisesti, on jälleen aineellista paikkansapitävyyttä, eikä päätöksen perusteluja koskeva kysymys. Myös sikäli komission ja muiden oikeudenkäynnin osapuolten esittämät väitteet ovat siis perusteltuja. [74]

76. Mainitsen sivumennen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen erityisesti mainitsema seikka, että komissio on päätöksensä kyseisessä kohdassa toistanut sanatarkasti Ranskan hallituksen komissiolle esittämät selostukset, vaikuttaa minusta tässä yhteydessä asian kannalta merkityksettömältä. Tässä on ainoastaan tutkittava, ovatko perustelut riittäviä. Näin nähdäkseni on. Se seikka, ettei komissio ole itse laatinut näitä perusteluja, vaan on lainannut ne Ranskan hallitukselta, on merkityksetön, koska on ilmeistä, että komissio on hyväksynyt nämä selostukset.

77. Tosin on otettava huomioon, että vertailussa todettu hintaero vuonna 1993 oli yli 10 prosenttia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusten — jotka sitovat yhteisöjen tuomioistuinta muutoksenhakutuomioistuimena — mukaan postin Sécuripostille maksamia hintoja oli sitä paitsi jatkuvasti alennettu, mutta ne olivat siitä huolimatta vuonna 1993 vielä selvästi yli 10 prosenttia niitä hintoja korkeammat, jotka vastaavat muut asiakkaat joutuivat maksamaan. Tämä merkitsee, että kantajien väittämät hintaerot olivat edeltävinä vuosina vielä suuremmat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan myöskään komissio ei ole kiistänyt näitä hintaeroja vuosina 1987—1992. [75] Nämä seikat huomioon ottaen komissio ei nähdäkseni voinut ilman muuta tukeutua mainittuihin vuotta 1993 koskeviin tietoihin päätyäkseen siihen tulokseen, etteivät kysymyksessä olleet valtiontuet. Tältä osin on siis kyseessä (ilmeinen) arviointivirhe niin kuin kantelijat olivat väittäneet ensimmäisen oikeusasteen tuomiois-

73 — Tämä johtunee siitä, että kantelijat olivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä selittäneet, että he saattoivat ymmärtää nämä laskelmat komission vastineessaan antamien selitysten johdosta, mutta että he kuitenkin pysyttivät vaatimuksensa (joka koski ilmeistä arviointivirhettä) erityisesti komission valitseman vuoden osalta (mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 46 kohta).

74 — Myöskään jo useasti edellä lainatussa asiassa Bremer Vulkan (mainittu edellä alaviitteessä 59) komissio ei näy lähemmin perustelleen tukitoimenpiteen (Bremenin osavaltion antama takuu) arvioinnin kannalta ratkaisevan ajankohdan valintaa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että komissio oli valinnut tämän ajankohdan "selvästikin" sen vuoksi, että toimivaltainen viranomainen oli tuona ajankohtana "lopullisesti arvioinut niitä seikkoja ja olosuhteita, joiden perusteella se päätti antaa takuun. Tämän osalta riidanalaisen päätöksen perustelut ovat riittävät" (edellä mainitun tuomion 30 kohta).

75 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 74 kohta.

tuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu tässä kohdassa siten osoittautuu sen tekemästä virheestä huolimatta aineellisesti perustelluksi, kyseessä on (ilmeinen) arviointivirhe eikä perustelujen puutteellisuus, eikä valitus näin ollen voi menestyä. [76]

2. *Prosessuaalisia näkökohtia*

78. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsityksen mukaan komissiolla on tapauksessa, jossa se päättää, antamatta ensin kantajalle tilaisuutta ilmaista kantansa tutkimuksen aikana hankituista seikoista, olla aloittamatta EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä, velvollisuus "viran puolesta tutkia ne väitteet, jotka kantelija olisi tehnyt, jos se olisi voinut ottaa huomioon nämä seikat". [77]

79. Alankomaiden hallitus on viitannut vaikeuksiin, joihin tällaisen tarkastelutavan täytyisi johtaa. Komission voisi itse asiassa olla äärimmäisen vaikeaa suorittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sille antamaa tehtävää. Tämä koskee erityisesti tapauksia, joissa komission käytettävissä on 93 artiklan 3 kohdan mukaiseen alustavaan tutkintaan vain rajoitettu aika. [78]

80. Mielestäni ei ole kuitenkaan tarpeellista perehtyä tähän kysymykseen esillä olevassa asiassa lähemmin. Kuten Ranskan hallitus on täysin perustellusti todennut, kysymyksessä on niiden velvoitteiden ulottuvuus, jotka 93 artiklassa ja siinä tarkoitetussa menettelyssä asetetaan komissiolle. Ranskan hallituksen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli 190 artiklan tutkinnan varjolla valvonut uuden, kehittämänsä menettelysäännön noudattamista. Voin vain yhtyä tähän käsitykseen. 190 artiklan mukaisesta perusteluvelvollisuudesta ei varmasti ole johdettavissa velvoitetta tutkia sellaisia väitteitä, joita ei ole esitetty. Osapuolten muutoksenhakua koskevassa oikeudenkäynnissä esittämät tätä koskevat väitteet ovat siksi perusteltuja.

81. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä paitsi esittänyt väitteen, jonka mukaan 190 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus voisi velvoittaa komission tietyissä olosuhteissa antamaan kantelijoille jo 93 artiklan 3 kohdan puitteissa mahdollisuuden ilmaista kantansa asiasta sekä aloittamaan kontradiktorisen menettelyn ("un débat contradictoire"). [79]

82. Ei ole yksiselitteisesti todettavissa, millaista painoarvoa tälle huomautukselle tulisi

76 — Ks. esim. asia C-320/92 P, Finsider v. komissio, tuomio 15.12.1994 (Kok. 1994, s. I-5697, 37 kohta).

77 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 66 kohta. Ks. myös tuomion 72 kohta, jossa viitataan 66 kohtaan.

78 — Ks. tämän lisäksi edellä 58 kohta.

79 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 78 kohta. Tuomion suomenkielisessä käännöksessä käytetään ilmaisua "kuuleminen".

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämissä perusteluissa antaa. Kyseinen kohta aloitetaan ilmaisulla ("lisäksi"), joka voisi antaa aihetta päätellä, että kyseessä on pikemminkin toissijainen huomautus. Mikäli tältä osin ei tosiaankaan olisi kysymys keskeisestä perusteesta, siihen kohdistuvat väitteet eivät tietenkään voisi johtaa tuomion kumoamiseen ja olisivat siten vaikutuksettomia. [80] Koska tuomion 80 kohtaan sisältyvä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen loppupäätelmä kuitenkin melkein välittömästi seuraa tätä kohtaa ja siinä viitataan *kaikkiin* edeltäviin huomautuksiin, lienee oletettava, että mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelu ei ole vain sivuhuomautus.

83. Itse asian osalta on varmasti tässäkin ilmeistä, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tältä osin voi nojautua 190 artiklaan, vaan menee paljon tässä määräyksessä asetettuja vaatimuksia pidemmälle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ilmaisee tämän oikeastaan itse todetessaan, että "tällaisissa olosuhteissa" sen toteama velvollisuus "ottaa huomioon kaikki tarpeelliset näkemykset on komissiolle kuuluvan, asiakirjojen huolellisen ja puolueettoman tutkimisen varmistamista koskevan velvollisuuden välttämätön laajennus". [81] Se ei siis tutki, onko komissio perustellut päätöksensä asianmukaisesti, vaan onko se täyttänyt menettelylliset velvoitteensa.

84. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli perustanut ratkaisunsa tämän(kin) kohdan osalta yksinomaan 190 artiklan rikkomiseen, ei olisi lähtökohtaisesti tarpeellista tutkia, eikö sen tässä kohdin toteamaa kantaa voitaisi yhtä kaikki pitää muilla perustein oikeana. Näkemykseni kuitenkin on, että tällainen tutkinta on tässä suositeltava. Ensinnäkin kaikki muutoksenhakuoikeudenkäynnin osapuolet ovat esittäneet tästä kysymyksestä erityisiä huomautuksia. Toiseksi on otettava huomioon, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin itse selvästi halusi korostetulla käsityksellään herättää keskustelua ja antaa oikeuskäytännölle uuden suunnan.

85. Uudesta suunnasta puhuminen on oikeutettua, koska tähänastisen oikeuskäytännön mukaan *velvollisuus* kuulla niitä, joita tukihanke koskee, on olemassa *vain* 93 artiklan *2 kohdan* mukaisen menettelyn puitteissa. Todistuksena tästä oikeuskäytännöstä voidaan mainita yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Matra antamassaan tuomiossa esittämät näkemykset:

"Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin esittänyt —— on tehtävä ero toisaalta perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun tukien tutkimisen alustavan vaiheen — jonka tarkoituksena on ainoastaan sen mahdollistaminen, että komissio voi muodostaa ensikäsityksen tuen osittaisesta tai täydellisestä yhteensoveltuvuudesta perustamissopimuksen kanssa — ja toisaalta perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tutkimisvaiheen välillä. Ainoastaan tämän tutkimisvaiheen yhteydessä, jonka tarkoituksena on sen mahdollistaminen, että komissio saa täydelliset tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista, komissio

80 — Ks. esim. asia C-395/95 P, Geotronics v. komissio, tuomio 22.4.1997 (Kok. 1997, s. I-2271, 23 kohta).

81 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 78 kohdan lopussa.

on perustamissopimuksen mukaan velvollinen vaatimaan asianomaisia esittämään huomautuksensa." [82]

"Perustamissopimuksessa ei sen sijaan ole määrätty tällaisesta velvollisuudesta silloin, kun komissio voi lainmukaisesti rajoittua toteamaan tuen yhteensoveltuvuuden perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa alustavassa vaiheessa." [83]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on itsekin vielä kerran vahvistanut tämän oikeuskäytännön eräässä viimeaikaisessa ratkaisussaan. [84]

86. Kuten kaikki muutoksenhakuoikeudenkäynnin osapuolet ovat perustellusti todenneet, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut tätä molempien tutkimisvaiheiden välistä peruseroa riittävästi huomioon. [85] Perustamissopimus ei tosin estä komissiota kuulemasta sitä, jota asia koskee, jo 93 artiklan 3 kohdan mukaisessa alustavassa tutkimismenettelyssä ja tällöin antamasta tälle — vaitiolovelvoittein — tiedoksi kyseisen jäsenvaltion huomautuksia, kuten komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusten mukaan eräissä tapauksissa jo tehnyt. [86] Komission normaalin harkintavallan varaan voi jäädä, haluaako se käyttää tätä mahdollisuutta vaiko ei. *Velvollisuus* kuulla niitä, joita asia koskee, on kuitenkin vain 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä.

87. Tämä ero molempien menettelyvaiheiden välillä on myös perusteltu. Alustavan tutkintamenettelyn tarkoituksena on antaa komissiolle mahdollisuus muodostaa lyhyessä ajassa (alustava) näkemys siitä, onko tukitoimenpide yhteensoveltuva perustamissopimuksen kanssa vaiko ei. Mikäli komissio velvoitettaisiin tässä yhteydessä kuulemaan niitä, joita asia koskee, tai jopa järjestämään näiden kanssa kontradiktorinen kuuleminen, tämä tarkoitus tehtäisiin tyhjäksi. Alustavan tutkimismenettelyn käyttökelpoisuus — ja erityisesti sen toteuttaminen niukassa ajassa — asetettaisiin tällöin kyseenalaiseksi.

88. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion perustana on selvästi pyrkimys suojata kantelijoiden ja niiden (93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen) muiden tahojen, joita asia koskee, etuja, kun komissio velvoitetaan "tietyissä olosuhteissa" kuulemaan näitä jo alustavan tutkimismenettelyn puitteissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kiinnittää tässä yhteydessä myös täysin perustellusti huomiota siihen, että kantelijoille on tällaisessa tilanteessa säännönmukai-

82 — Mainittu edellä alaviitteessä 37, tuomion 16 kohta.

83 — Mainittu edellä alaviitteessä 37, tuomion 53 kohta.

84 — Ks. asia T-266/94, Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark, Skibsvaerftsforeningen ym. v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun kolmannen jaoston tuomio 22.10.1996 (Kok. 1996, s. II-1399, 257 kohta). Tuossa tapauksessa valituksenalaisen tuomion antoi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennettu neljäs jaosto.

85 — Näin myös Slot, P. J., "De concurrentie waakt. Het aanvechten van steunmaatregelen", *NJB* 1996, s. 797 ja 800.

86 — Mainittu edellä alaviitteessä 1, tuomion 79 kohta.

sesti hyvin vaikeaa hankkia kantelunsa perustelemiseksi tarpeellisia todisteita. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyrkimys suojata näitä henkilöitä on siksi täysin oikeutettu. Tähän päämäärään pääsemiseksi ei nähdäkseni kuitenkaan tarvita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen komissiolle esittämää uutta velvollisuutta.

89. Yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaiseen oikeuskäytäntöön sisältyy nimittäin jo keino, jolla niiden, joita asia koskee, asema voidaan yksinkertaisella ja tehokkaalla tavalla turvata. Yhteisöjen tuomioistuin on esittänyt asiassa Cook vastaan komissio antamassaan tuomiossa tähän liittyen seuraavaa:

"Kuten yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt edellä mainitussa asiassa Saksa vastaan komissio (tuomion 13 kohta), 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely on kuitenkin välttämätön silloin, kun komission on hyvin vaikea arvioida, soveltuuko tukihanki yhteismarkkinoille. Komissio voi, tehdäkseen tukea koskevan myönteisen päätöksen, rajoittua 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun alustavaan vaiheeseen ainoastaan, jos se on alustavan tutkimisen päätyttyä vakuuttunut siitä, että hanke on yhteensoveltuva perustamissopimuksen kanssa. Jos komissio sen sijaan on alustavan tutkimisen perusteella tehnyt vastakkaisen johtopäätöksen tai jos se ei ole voinut alustavan tutkimisen perusteella edes selvittää kaikkia niitä ongelmia, jotka ovat tulleet esiin arvioitaessa kyseisen hankkeen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, se on velvollinen hankkimaan kaikki tarvittavat lausunnot ja aloittamaan tätä varten 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn." [87]

Komission on sen lisäksi "yhteisöjen tuomioistuimen valvonnassa määriteltävä asiaan liittyvien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen mukaan, edellyttävätkö tuen yhteensoveltuvuuden tarkastelun yhteydessä esiin tulleet vaikeudet kyseisen menettelyn aloittamista". [88]

90. Jos siten katsotaan, että komissiolla on tällaisessa tilanteessa velvollisuus toteuttaa menettely 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti, jossa määrätään niiden kuulemisesta, joita asia koskee, tämän henkilöpiirin edut otetaan riittävästi huomioon. Jos komissiolla on alustavan tutkinnan jälkeen vielä epäilyksiä siitä, onko toimenpide yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa, sen on aloitettava 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely. Jos se sitä vastoin on vakuuttunut siitä, että toimenpide on yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa, se voi päättää olla aloittamatta tätä menettelyä. Jälkimmäisessä tapauksessa sen on tietenkin esitettävä perustelunsa, jotta niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus nostaa tästä päätöksestä kanne yhteisöjen tuomioistuimissa.

87 — Mainittu edellä alaviitteessä 25, tuomion 29 kohta (tässä kohdassa lainatun tuomion Saksa v. komissio osalta ks. edellä alaviite 25); näin myös asiassa T-49/93, SIDE v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun ensimmäisen jaoston tuomio 18.9.1995 (Kok. 1995, s. II-2501, 58 kohta).

88 — Mainittu edellä alaviitteessä 25, tuomion 30 kohta; samoin tuomio SIDE v. komissio, mainittu edellä alaviitteessä 87, tuomion 59 kohta).

91. Tällä tarkastelutavalla vältetään myös eräät menettelyä koskevat erimielisyydet, joihin tuomioistuimen käsitys väistämättä johtaisi. Ranskan hallitus on perustellusti todennut, että 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä katsotaan kuulemisen osalta riittäväksi, että komissio pyytää *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* niitä, joita asia koski, esittämään huomautuksensa, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tältä osin edellytti, että komissio alustavassa tutkintamenettelyssä toimittaa kantelijalle henkilökohtaisesti kyseisen jäsenvaltion esittämät huomautukset, jotta kantelija voi tehdä omat huomautuksensa. Vielä tärkeämpi on komission esiintuoma seikka, ettei ole selvää, mikä ero ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemyksen mukaan olisi niillä olosuhteilla, jotka oikeuttivat aloittamaan 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, ja niillä olosuhteilla, jotka velvoittivat komission aloittamaan kontradiktorisen kuulemisen kantelijan kanssa 93 artiklan 3 kohdan puitteissa.

92. Mitä tulee esillä olevaan oikeudenkäyntiin, on todettava, että kantelijat olivat ensimmäisessä kanneperusteessaan esittäneet väitteen siitä, että komissio oli virheellisesti päättänyt olla aloittamatta 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä. [89] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen selostamien, asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella ei mielestäni ole epäilystä siitä, että tämä kanneperuste oli perusteltu. Komission oikeudenkäynnin aikana esittämistä huomautuksista ilmeni selkeästi, että sillä oli tutkinnassaan ollut "vakavia vaikeuksia." Komissio ei saanut siksi pitkittää alustavaa tutkintavaihetta kunnes nämä vaikeudet saatiin ratkaistuiksi, vaan sen täytyi aloittaa 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely. Vaikka otettaisiinkin huomioon se tosiasia, että kantelijat täydensivät myöhemmin alkuperäistä kanteluaan ja että komissio teki 5.2.1992 ensimmäisen päätöksen, jonka se peruutti pian tämän jälkeen, ei komission käyttämän ajanjakson pituutta enää voida pitää *alustavalle tutkimismenettelylle* kohtuullisena. Tämän vuoksi olisi mielestäni ollut vakuuttavampaa, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi perustanut komission päätöksen kumoamisen tähän kanneperusteeseen myöntämättä kantelijoille 190 artiklan perusteella uutta menettelyllistä oikeutta. [90]

V *Muuta*

93. Alankomaiden hallitus on huomautuksissaan väittänyt, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli itse laiminlyönyt perustella tuomionsa riittävästi, minkä johdosta tuomio oli tälläkin perusteella kumottava. Alankomaiden hallitus viittaa lisäksi ensinnäkin kysymykseen kanteen tutkittavaksi ottamisesta ja toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemykseen, jonka mukaan esillä olevan tapauksen olosuhteet "korostivat komission perusteluvelvollisuutta". Kun olen ottanut näihin kohtiin kantaa jo edellä niihin liittyvässä asiayhteydessä, [91] ei tätä väitettä tarvitse tutkia enää erikseen.

89 — Ks. edellä 17 kohta.

90 — Näin myös Sottili, V., "Partecipazione ai procedimenti comunitari di controllo nel settore della concorrenza", *Foro Amministrativo*, 1996, s. 2812 (2824).

91 — Vrt. 36— 51 kohta (erityisesti 51 kohta), samoin kuin 90 ja 92 kohta.

VI *Yhteenveto*

94. Tiivistetysti on siten todettavissa, että suurin osa niistä valitusperusteista, joita on esitetty komission päätöksen kumoamista koskevia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluja vastaan, voidaan hyväksyä, sikäli kuin niillä tehdään tiettäväksi, etteivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vastaavat huomautukset perustu EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaan. Tästä seuraa, että valituksenalainen tuomio on oikeudellisesti virheellinen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nähdäkseni Sécuripostin hallintohenkilöstön siirtämisen osalta kuitenkin perustellusti todennut, että perustelut olivat puutteellisia. [92] Sécuripostin postiin soveltamiin hintoihin nähden komission päätöksessä ei tosin ole todettavissa perustelujen puutteellisuutta, mutta kylläkin (ilmeinen) arviointivirhe. [93] Kun nämä molemmat kohdat riittävät komission päätöksen virheellisyyden näyttämiseksi ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kumoamistuomion pysyttämiseksi, muutoksenhakua ei siksi — huolimatta siitä, että monet siinä esitetyt väitteet ovat perusteltuja — voida hyväksyä.

95. Oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu määräytyy yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan ja 69 artiklan mukaisesti. Koska komission valitus on perusteeton, mutta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kantajina esiintyneet tahot eivät ole osallistuneet muutoksenhakua koskevaan oikeudenkäyntiin, eivätkä ne ole siten vaatineet oikeudenkäyntikulujen korvaamista, ei 69 artiklan 2 kohtaa voida soveltaa. Komission on mielestäni vastattava tällaisessa aivan epätavallisessa asetelmassa 69 artiklan 5 kohdan kolmannesta alakohdasta ilmenevän oikeusajattelun mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan. Väliintulijoina esiintyneet jäsenvaltiot vastaavat 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

C Ratkaisuehdotus

96. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että valitus hylätään ja määrätään, että osapuolet vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

92 — Ks. edellä 60— 63 kohta.
93 — Ks. edellä 77 kohta.